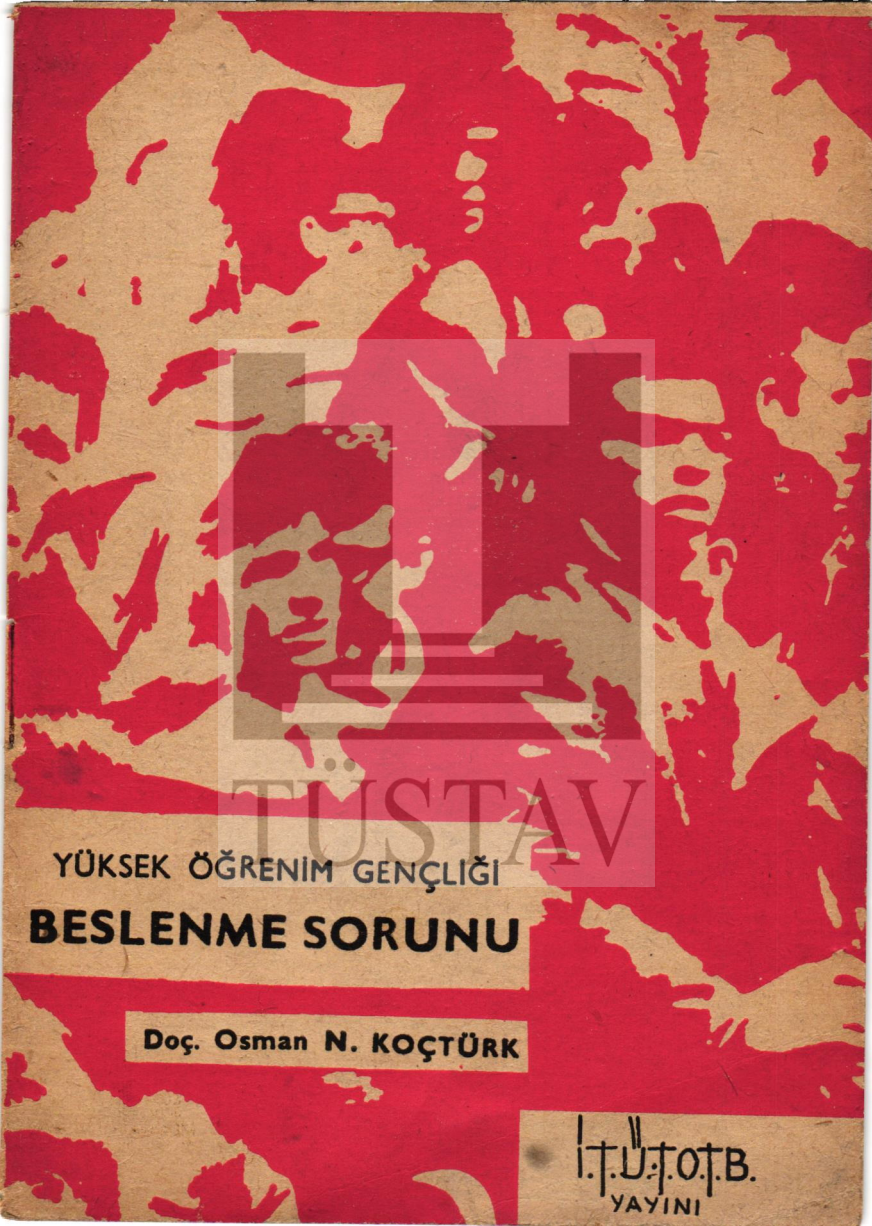

YÜKSEK ÖĞRENİM GENÇLİĞİ

BESLENME SORUNU

Doç. Osman N. KOÇTÜRK

İ.T.Ü.İ.O.İ.B.
YAYINI

TÜSTAV

TÜSTAV

TÜMÜYLE BESLENEMİYEN TÜRK HALKININ KÜÇÜK BİR BÖLÜMÜ OLAN TÜRK YÜKSEK ÖĞRENİM GENİLİĞİNİN BESLENEMEMESİNİ NEDENLERİ İLE AÇIKLAMAK BİZE AZ DA OLSA BİR MUTLULUK VERİYOR.

ÖĞRENCİ VE POLİTİKA

Üniversite politika ile ilgilenmeli midir, ilgilenmemeli midir, sorusunun cevaplandırılması ile çok meşgul bulunduğumuz şu günlerde biz ikinci bir soru ile ortaya çıkmak istiyoruz. Bu soru **«Yüksek Öğretim Gençliği ne ile ve nasıl besleniyor?»** sorusu olacak ve iş derinliğine incelenince bu soruyu cevaplandırmanın birinci soruyu cevaplandırmak kadar kolay olmadığı görülecektir.

Rektörler, Dekanlar ve temsilcilerin Üniversitelerin açılışı dolayısiyle yaptıkları konuşmalar ile iktidar ve muhalefet yöneticilerinin bazen açık ve bazen de dolaylı deyimlerle işlemeye çalıştıkları Üniversite ve politika meselesini, kendimizi bu konuda yeterli görmediğimiz için yetkili ve sorumlu kişilere bırakıyoruz. Fakat bir vatandaş olarak, biz de Üniversitenin bütün gücü ile politikaya el atmasını ve siyaset meydanını cehalet ile demogojinin at oynattığı bir meydan olmaktan kurtarmasını arzulayan kişilerdeniz.

Diğer taraftan politikanın aç karnına yapılması ile tok insanların açlıkla tehdit edilmeden bildiklerini açıklayabilecekleri bir düzeyde yapılmasının sonuç ve geliş-

meler bakımından bilhassa önemli olduğu da hatırlanmalıdır. Geri kalmış toplumların tümü üzerinde, yeni sömürgecilik uygulamalarının usta nazariyatçıları tarafından uygulanmakta olan sınırlı beslenme prensiplerinin bu gün Üniversitelerde Türk Gençleri üzerinde de uygulandığı ve temel sorunlar bu noktada iken arzulansa da Üniversitenin politikaya karışmasından olumlu sonuçların alınamıyacağı hatırlanmalıdır. Bilimsel anlamı ile kalitatif açlığın kucağında yaşayan genç Üniversitelinin fizik gücü gibi entellektüel gücü de kötü beslenme şartları ile sınırlandırılmış ve hatta hastalıklara karşı direnecek gücü kalmamıştır.

KURTULUŞA GİDEN YOL

Böylesine kötü ve olumsuz bakım ve beslenme koşulları içinde yüksek öğrenim gençliği gene dayanabiliyor ve kendine emanet edilen Cumhuriyet ve reformları savunmak için dişini tırnağına takarak kavgasını sürdürebiliyorsa, bunu biz Atatürk'ün «Türk Millet Amalî Erbaa'ya sığmaz» sözü ile izah edebiliriz. Çünkü silâhlı bir çatışma olan Kurtuluş Savaşı'nı süpürge otu tohumu yiyerek kazanan bir

kuşağın çocukları, bu gün de toplum üzerindeki baskısını günden güne arttıran ekonomik savaşı, lahmacun, tost ve sanduviçle yürütmek ve kazanmak durumundadırlar. Bundan dolayı fezaya füze fırlatan toplumların hesaplarını alt üst edecek nitelikte bir güç kaynağı olduğu için biz **"Türk Gücü"** nün gençlerimizin damarlarında dolaşan asil kanda mevcudiyetine, temeldeki düşüncelerimiz ve izlenimlerimiz ile bağlı ve inançlıyız.

Ancak sürdürülmekte ve uygulanmakta olan oyunların, Türk gençliğinin reaksiyoner gücünün, hangi hesaplarla ve ne suretle yıpratılmak istenildiğinin bilinmesinde de vazgeçilmez faydalar vardır.

Biz bu yazımızla bazen kasıtlı ve bazen bilgisizlikten menşe alan bir umursamazlık dolayısiyle içine düşürüldüğümüz ortamı bilimsel verilere göre tesbit ettikten sonra, diğer toplumlar üzerindeki izlenimlerden de söz ederek, kurtuluşa giden yolu bulmaya çalışacağız.

BİLİMSEL GERÇEKLER

İstanbul Üniversitesi, Mediko - Sosyal yal Merkezi'nin 1965 yılı çalışma programını inceleyenler. Yüksek Öğrenim çağındaki gençlerimiz arasında intani ve

bünyevî hastalıkların hayli yaygın olduğunu ve 1961 yılında muayene edilen öğrenci sayısı (3639) iken bunun 1965 yılında (22618) e çıktığını görecekler-dir. (1)

Tunga Ungun, ayni raporu da değerlendirmek suretiyle yaptığı bir incelemede Yüksek Öğrenim çağındaki çocuklarımızın % 80 kadarının hasta olduğunu ve bu hastalıklar arasında sindirim sistemi hastalıklarının (% 13.24), kötü beslenmeye ilişkin diğer hastalıklar oranında da hayli yüksek bir oranda bulunduğunu açıklamış bulunuyor. (2) Çocuklarımız arasında sağlığını koruyabilen ve gereği gibi beslenme ve barınma olanağına sahip olanlar küçük bir azınlıktan ibarettirler. Aylık geliri 150 liradan ibaret olanlar (% 39,5), 250 liraya yakın olanlar (% 27,2) ve 250 liradan fazla para harcayabilenler ise ((% 17,1) den ibarettir. Burs alan öğrenci sayısı (% 13,2) olup, burs net 250 T.L. sıdır. Çocuklarımız çok zaman beslenme, barınma, ısınma ve giyinme gibi ihtiyaçlarını bu para ile giderir. Hayli pahalı olan ders kitaplarını da bu gelirden ayırdıkları para ile satın alırlar. Politikaya girilecekse onun masrafları da

bu paradan karşılanacak politik gelişmeler izleyebilmek için gazete ile diğer yayınlar bu para ile takip edilecektir. İstanbul Üniversitesindeki öğrencilerin % 81,2 si Anadoludan gelme öğrencilerdir. Anadoludan gelmiş olmak demek, çoğunlukla çocukluk çağını bulgur ve ayran ile geçirmiş ve kötü beslenme koşulları içinde gelişmiş olmak demektir. Bu çocuklar İstanbulda otellerde, kiralık odalarda, yurtlarda, pansiyonlarda ve hısım akraba yanında barınmaktadırlar. İstanbullu hısım ve akrabaların uzun süre yanlarında kalacak bir genç kız veya delikanlıyı besleme ve barındırma bakımından imkânlarını İstanbulda ve diğer büyük şehirlerimizde yaşayanlar iyi bilirler. Yurtlar, oteller, kiralık odalar ile pansiyonlar ise insana yatmak için bir yatak ve kırık bir iskemle ile bir masadan başka bir şey vermez ve fakat gelirinin % 50 sine el atarlar. Geliri 200 TL. ibaret bir insanın bunun yarısını gözden çıkardığı zaman bile kiraladığı odada hangi şartlar altında barınıp ısınabileceğini bu hayatı yaşayanlar hatırlayacaklardır.

İş böyle olunca giyiminden, kitap parasından, taşıt parasından belirli kısıntılar

yapamayan Üniversiteli genç **"İşten Artmaz Dişten Artar"** anlamı ile hareket etme yanlışlığı içine düşmekte ve dişten artırayım derken, dişleri dökülmekte, verem olmakta, hastalanmakta, maddî ve manevî gücünü yitirmektedir. İşte bu gün politikaya girsinler, girmesinler ve bizi rahat bıraksınlar diye hep beraber tartıştığımız ve Türkiyenin geleceğini kendilerine emanet ettiğimiz Yüksek Öğrenim Gençliğinin yaşama koşulları bu ve bu kadar yüz kızartıcıdır.

AYAKTA DURMAK İÇİN

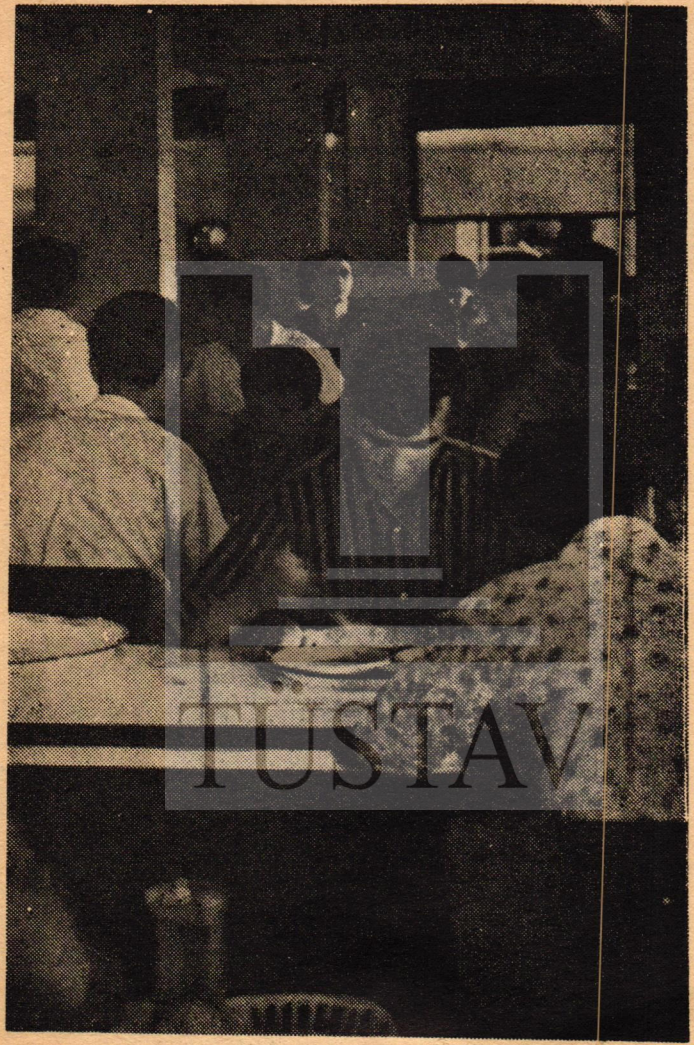
Yüksek Öğrenim çağını idrak etmiş genç adamın yaşantılarını sürdürebilmesi için günde 3000 kalori ile 100 grama yaklaşık bir protein gerektiğini ve bundan başka diğer biyolojik faktörlere olan ihtiyacının da gereği gibi karşılanması gerektiğini klasik kitaplardan öğreniyoruz. (3) Bu günkü yiyecek fiyatları ile insana bu seviyede bir beslenme olanağı sağlıyacak olan besin maddelerini tedarik etmek gerektiği takdirde, günde 560 kuruş harcaması gerektiğini de biz hesapladık. Çiğ olarak satın aldığı zaman 560 kuruşa mal olan bu yiyeceklerin pişirilme ve hazırlan-

ma masrafları da katılacak olursa, çoğu lokantalarda yemek yiyen bu gençlerin hergün hiç değilse 750 kuruşu beslenmeleri için harcamaları gerektiği gerçeği ortaya çıkmaktadır. Aylık süre içinde 225 TL. sına ulaşacak olan besin ve beslenme masraflarını, geliri 150 TL. düşük olan çocuklarımızın paraları ile karşılayamıyacakları ise okur yazarlığı olmayanlar tarafından bile kolayca hesaplanabilir. Otobüse binmese, kitap satın almasa, üzerine elbise giymese, geceleri parklarda uyusa ve ısınmasa da Üniversiteli gencin ayakta durabilmek için muhtaç olduğu ortalama besin ihtiyacını karşılaması kabil değildir.

Hal böyle olunca yapılacak tek iş hamurla karın doyurma yolunu tutmak ve başta lahmacun olmak üzere, tost, sanduviç ve benzerleri ile karın şişirmeye çalışmak olacaktır. İşte bu tek taraflı, tahıla dayalı, şişirici ve yeterli olmaktan çok uzak beslenme tarzı gençlerimizin % 80 inin hasta olmasına sebep olmakta ve hasta olanlar da, sömürgecilerin Türkiyenin sırtını tam yere getirmek için bir araç gibi kullandıkları pahalı ilâçları satın almak için yiyeceklerinden biraz daha kısmaya

mecbur kalmaktadırlar. Aç kaldıkça hastalık çoğalmakta, hastalık çoğaldıkça ilâca verilen para artıp yiyeceğe verilen para azalmaktadır. Yiyecek Türkiyede yetişip, ilâç yabandan geldiği için gelişmelerin bu çizgi üzerinde bulunması, sömürgecilerin işine el vermekte ve amaçları bakımından tek tehlike olarak gördükleri Türk gençliği de her gün biraz daha yıpranmakta, fizik ve entellektüel gücünü yitirmektedir.

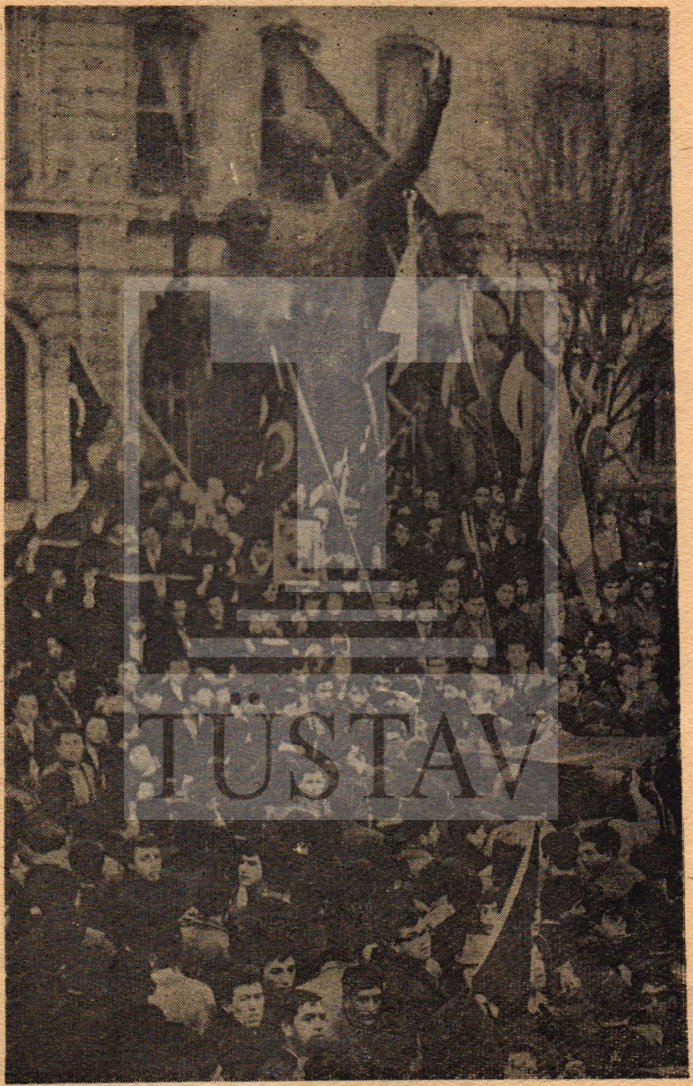
1961 yılında vizite için baş vuran öğrenci sayısının (3639) iken, bu sayının 1965 yılında (22618) e ulaşmış olması, ilâç ticaretinden tatlı kârlar elde eden yerli ve yabancı iş adamları ile onların yardakçılarının işlerinin tıkırında gittiğini ve karşılarında bir genç direnişi görmek istemeyen çıkarcıların arzuladıkları ortamın günden güne geliştiğini göstermektedir. Oysaki bu gençleri Dünyanın en bereketli topraklarına sahip olan Türkiyede yetişen yiyecek maddeleri ile gereği gibi doyurabilir, hastalanmayacakları için ilâç parası ödemeden, güçlü kişiler olarak yurt hizmetine sokabiliriz. Bunu düşünmesi gerekenler anayasanın (52) nci maddesi ile Türk halkının gereği gibi bes-

YEMEKHANEDE ÜST ÜSTE ÖĞRENCİ KALABALIĞI

ÜNİVERSİTE ÇAĞINA GELEBİLECEK Mİ?

TÜSTAV

TÜSTAV

ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİ SORUNLARINI ÇÖZMEK YOLUNDA

lenmesi için gerekli tedbirleri almakla görevlendirilmiş olmalarına rağmen, bu hizmeti görecek kuruluşların Üniversitelerde kurulmasını geciktirmekte, kurulanları lağvederek yıkmakta ve gençlik temel meselerini düşünmeden aç karnına bir çatışma içinde bulunsun diye, (Üniversiteli politika yapmalı mı?) gibi lâstik gibi uzamaya müsait bir soruyu tartışma ortamına atarak, rektörleri, dekanları ve öğrenci temsilcilerini bu soruyu cevaplandırmakla meşgûl hale getirmektedirler. Bundan dolayı işin bu noktasında bizde Üniversiteli gençlerle onların rektörlerine, dekanlarına, profesörlerine ve doçentlerine başka bir soru soruyoruz. **«Acaba politika aç karnına mı, yoksa tok karnına mı yapılmalıdır?»**

AFYON VE TAHIL

Yüksek öğrenim gençliğini karşısında görenler ve bu konuda hayli tecrübeli olan yeni sömürgeciler, çok tahılla beslenmenin toplum üzerine afyon gibi etki yaptığını gayet iyi bilmektedirler. Çin'i afyon ile asırlarca uyutanlar, Hindistanı pirinçle beslemek suretiyle benzer sonuç almışlardı. Çünkü buğday, pirinç, mısır

ve yağ gibi boş kalori kaynakları genel olarak entellektüel gücün kaynağı olan protein cevherinden yoksun olduğu için, çoğunluğu tahıl ve yağdan ibaret bir beslenme tarzına uyan ülke insanı, afyon içmiş gibi sersemlemekte, dimağ ile dimağı taşıyan beden gelişmediğinden, kafasından çok cinsel uzuvları çalışan zevk düşkünü bir yaratık haline gelmektedir. (4)

ELE VERİR TALKINI...

İngilizin sabah kahvaltısında bile domuz sucuğu, tütsülenmiş balık, süt ve peynir yiyip, Hindistanda vejetaryen dernekleri kurarak halkı pirinçle yetinmeye mecbur etmesi ve inekleri mukaddes yaratıklar olarak ilân edip, dini inançları istismar etmesinin gerçek sebebi budur. Birleşik Amerika bundan dolayı Türkiyeye bol bol tahıl ve soya yağı ihraç eder. Gene ayni sebepten Türkiyede bir insan bir yılda 268 kilo tahıl tüketirken, Amerikalının 67 kilodan ibaret olduğunu görürüz. Buna karşılık Amerikada bir insan bir yılda 90 kilo et tüketmekte ve her gün bir kiloya yaklaşık süt içmektedir. Türkiyemizde ise bir insanın bir yılda yediği et

miktarı 13 kilo olarak hesaplanmış ve bir insanın bir yılda 103 kilo süt içtiği açıklanlanmıştır. (5)

LÂHMACUNUN ÇALIŞTIRDIĞI BEYİNLER

200 T.L. gelirle İstanbulda öğrenim yapan bir Anadolu çocuğunun yılda 13 kilo et yiyip yiyemediği ayrı bir sorudur. Bu çocukların çoğunluğu zaten bayramdan bayrama et yüzü gören köylerden gelmiş bulunuyorlar. Anadolu köyünde et yenmesi için çok zaman bir hayvanın hasta olması ve son dakikada kesilip dağıtılması gerekmektedir. Lahmacun, içinde sigara kâğıdı gibi, o da bozuk bir peynir dilimi bulunan tost ile beslenen ve başka deyimle hamurla doyunan genç kuşaklar, bundan dolayı hasta, bundan dolayı güçsüzdürler. Bu gençlerin mayalarında kalıtıma bağlı ve Atatürk tarafından etkilenmiş cevherler ile tertemiz bir kan olmasa, İstanbul Üniversitesi çok önceden bundan 50 yıl önceki, Hindistan Üniversitesine benzer (uyuşuk bir aydın gurubunun umursamazlığı ve çıkarcılığı üzerinde Türkiyenin kaynakları daha iyi sömürülebilirdi. Bereket ki, Türk toplumunun füze ülkelerinin hesapları ile bağdaşmayan

"Amalî Erbaaya" sığdırılması güç üstünlükleri ve asırlara hükmetmiş bir vatanseverliği ile efendiliği vardır. Bizim bu yanımızı törpülemek kolay değildir.

ONLAR TAHIL YESİNLER

Kendi çocuklarını bol et, süt ve yumurta ile besleyip, az tahılla yetinmeyi gerekçeleri ile ona öğretenler, tahıl ve yağ artıklarını entellektüel gücün ve millî ceryanların bilinçlenip geliştirilmesini arzulamadıkları geri ülkelere satmaktadırlar. Türkiyede Üniversiteli genç dar geliri ile geçinebilmek için et, süt, yumurta ve balıktan yoksun ve tahıla dayalı şişirici bir beslenme şekli uygulama zorundadır. İşin asıl fena olan tarafı da budur. Gençlerimizin % 80 den fazlasını yapmaktadırlar. Oysa ki sağlık ve direnme gücü bakımından bu duruma getirilmiş bir kuşağın politika yapması ile, gereği gibi doyurulmuş, insan haysiyetine yakışır yaşama koşullarına sahip ve bu temel ihtiyaçlarının karşılanması teminat altında bulunan aydın kuşakların politika yapmaları arasında, sonuçları bakımından büyük farklar vardır. Bu günkü ortam yiyeceklerini tedarik için bile yeterli olma-

yan bir gelir düzeni içinde yaşantılarını devam ettirme durumunda olan bu insanların direnme gücünü yitirmekte ve bunun örnekleri de zaman zaman görülmektedir.

UYANIŞI ÖNLEME

Böyle olmasına rağmen langırt salonları, diskotekler, spor toto, resimli romanlar ile cinayet gazeteleri, sinema ve Sultanahmet çevresine yerleşen erkekli kızlı esrarkeş beatniklerle gençler memleket meselelerinden uzaklaştırılıp başka bir ortam içine sürüklenmek istenmektedirler. Bu kötü akımlarla etkilenmeyen ve bu şartlar altında bile duymaya ve düşünmeye devam eden gençleri ise politikaya girmenin mi yoksa girmemenin mi doğru olacağı konusunda düşündürmek ve konuşturmak suretiyle zaman kazanmak, bu arada sömürgecilik operasyonlarını onların bilgilerinden ve gözlerinden uzak tutmak lâzımdır. Geri ülkelerde temel sorunları kendi haline terk edip, parlak ve yaldızlı konularla ilgilenmek yalnız gençlere değil akademisyenlere ve yöneticilere de mal olmuş ters bir davranış olduğu için, ortaya böyle bir konu atarak onun çekişmeleri ile insanlara açlıklarını

bile unutturabilirsiniz. Fakat biz elimizdeki müsbet verilere dayanarak tekrar hatırlatıyoruz. Yüksek öğrenim gençliği açtır ve eğer politika yapacaklarsa öncelikle karınlarını doyurmaları ve bu meseleyi çözümleyici çareler aramaları gerekiyor. Başka deyimle Üniversite gençliğinin izliyeceği politika içinde halkın ve kendilerinin besin ve beslenme ihtiyacı önemli bir ağırlık noktası olarak yerini almalı, bu sorun çözümlenmedikçe diğer memleket meselelerine yeterli bir şekilde el atılmasının mümkün olamıyacağı unutulmamalıdır.

GENÇLER AÇ MI?

Lâf ebeleri bu yazıyı okuyunca işi gene demegojiye dökecekler ve gençlik aç değildir efendim... baklava yemektedir, börek yemektedir, kadın göbeği, dilber dudağı, hanım parmağı yemektedir gibi anlamsız sözlerle karşımıza çıkacaklardır. Fakat biz onlara bu biçim yiyecekleyen bu yetersiz beslenme tarzıdır. Gençler ile bağımsız Üniversitenin yöneticileri ise şimdi bu problemi unutmuş, politika vapmanın veya yapmamanın tartışmasını lerin insanın karnını doyurmayacağını hatırlatmak isteriz.

Tahıl, şeker, yağ ve bir kelime ile boş kalori kaynakları karın doyurmak ve bilimsel anlamı ile karın doyurmak için yeterli değildirler.

Gençlerimizin bu gün içinde bulundukları durum hem kalitatif ve hem de kantitatif yetersizliğe dayalı ve iki yönlü bir açlıktır. Bu açlık onların % 80 kadarının hasta olmasına sebep olmuştur. Etin on liraya satıldığı bir ülkede yüksek öğrenim öğrencisine 250 TL. burs verilmez.

BAĞIMSIZLIK

Üniversite bağımsızdır. Bu bağımsızlık bilhassa öğrencilerin gayret ve gücü ile elde edilmiş ve fakat daha sonra da başkalarının işine yaramıştır. Bağımsız Üniversitede öğretim üyeleri ardı arkası gelmeyen imtiyazlı bir ortamda yaşarlarken, öğrenciler öncelikle geçim ve yaşama şartlarının kısırlığı ile bağlanmışlardır. Böyle bir ortamda aç kalıp bağımsız olmanın mı, yoksa bağımlı olup gereği gibi doymanın mı daha uygun olacağı da bir tartışma konusu olabilir. Hem bağımsız ve hem de tok olabilmek için ise bağımsız Üniversitelerin, bağımsız yöneticileri, profesör, doçentler ve hatta asistanlar ile

öğrencilerinin politikacıların bir sakız gibi ortaya attıkları kasıtlı meselelerden çok kendi meselelerine eğilmeleri ve bunları çözümlemek için bir baskı gurubu olarak rol oynamaları gerekiyor. Bu meseleleri optimal seviyede çözümleyebilenler, diğer siyasî konulara da el atabilecek ve hem de netice almak üzere el atabilecek-lerdir.

Bizim daha şimdiden % 80 kadarını çeşitli hastalıkların kucağına attığımız genç kuşarlarla, özlediğimiz kalkınmayı başarıp başaramıyacağımız ve sahip olduklarımızı, kaynaklarımıza tasallut kampanyasına girmiş olan yabancılarla onların Türkiyedeki ortaklarının elinden kurtarıp kurtaramıyacağımız henüz belli değildir.

(1) — İstanbul Üniversitesi Mediko - Sosyal Merkezi 1965 Çalışma Raporu, 1966

(2) — Ungun Tunga, Olmaz, Üniversite böyle olmaz, Kim - 12/88 Ekim 1966

(3) — Tremoliers, J. ve ark., La pratique de l'alimentation, Paris 1956

(4) — Koçtürk, Osman N., Besin ve Yeni Sömürgecilik, Gençlik, Sayı 101, Temmuz 1966

(5) — Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1963 Ankara

ÖZAYDIN MATBAASI Tel: 22 88 74 — 1 9 6 7

TÜSTAV

FİATI 25 Kuruş